

Hrvatski sveučilišni sindikat

Borongajska cesta 83i
10000 Zagreb

Zagreb, 24. veljače 2021.

Broj VV-8/2021.

PRAVNA ANALIZA ODLUKE USTAVNOG SUDA BR. U-I-5578/2013 U ODNOSU NA DOBNU GRANICU ZA UMIROVLJENJE SVEUČILIŠNIH NASTAVNIKA¹

**Točka II. izreke Odluke Ustavnog suda broj: U-I-5578/2013 i U-I-3633/2014 od 18. srpnja 2014.
(Narodne novine, broj 101/2014)**

„II. Na redovite profesore na visokim učilištima i profesore visokih škola te na znanstvene savjetnike u znanstvenim organizacijama koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju odgovarajuće se primjenjuju odredbe Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine' broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.) kako je to određeno u točkama 17.1. i 17.2. obrazloženja ove odluke.“

I. POKRATE

USRH – Ustavni sud Republike Hrvatske

ZoZDiVO/03 - Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, broj 123/2003

ZID ZoZDiVO/07 - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, broj 46/2007

ZID ZoZDiVO/13-I - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, broj 94/2013

---

¹ Pravnu analizu izradio je, na zamolbu Hrvatskog sveučilišnog sindikata, tim ustavnopravnih eksperata.

II. PREDMET ODLUKE USRH

Odluka Ustavnog suda broj: U-I-5578/2013 i U-I-3633/2014 od 18. srpnja 2014. (dalje: **Odluka USRH**) bavi se pitanjem je li podvrgavanje posebnom postupku ocjene „izvrsnosti“ rada profesora u trajnom zvanju koji su navršili 65 godina, a koji je usporediv s postupkom njihova reizbora u zvanje, protivno samoj biti njihovih trajnih zvanja.

Odluka USRH ne bavi se dobnom granicom za odlazak sveučilišnih nastavnika u mirovinu. Po sili Zakona, to je navršenih 65 godina, uz propisane iznimke.

Odluka USRH bavi se tim iznimkama, ali ne pitanjem do koje se dobne granice te iznimke smiju protezati. Tim se pitanjem Ustavni sud dosada nikada nije bavio.

III. ADRESATI ODLUKE USRH

S obzirom na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I, Ustavni sud napravio je razliku među dvjema skupinama profesora koji su navršili 65 godina.

Prva među njima je skupina profesora (i znanstvenih savjetnika) koji su navršili 65 godina, a na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) već su bili u trajnom zvanju (u daljnjem tekstu: **profesori/TZ65**).

Druga skupina su profesori (i znanstveni savjetnici) koji su navršili 65 godina, a koji na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) još nisu bili u trajnom zvanju, ali su ga u međuvremenu stekli ili će ga steći.

U nastavku se obrazlaže dio Odluke USRH koji se bavi prvom skupinom, koja se skraćeno označava kao „profesori/TZ65“.

IV. NALOZI USTAVNOG SUDA ZA PROFESORE/TZ65

U okvirima ocjene ustavnosti pitanja podvrgavaju li se profesori/TZ65 posebnom postupku ocjene „izvrsnosti“ rada koji je protivan samoj biti njihovih trajnih zvanja, dva su predmeta razmatranja u Odluci USRH:

1. prvi predmet razmatranja jesu kriteriji koji se moraju uzimati u obzir pri odlučivanju o radu profesora/TZ65 u njihovim matičnim ustanovama nakon što navrše 65 godina života (točka 17.1. obrazloženja Odluke USRH),
2. drugi predmet razmatranja jest postupak odlučivanja o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme s kategorijom profesora/TZ65 (točka 17.2. obrazloženja Odluke USRH).

1) Kriteriji (točka 17.1. obrazloženja Odluke USRH)

Kad je riječ o prvom predmetu razmatranja u postupku pred Ustavnim sudom (koji se kriteriji uzimaju u obzir pri odlučivanju o radu profesora/TZ65 u matičnim ustanovama nakon što navršše 65 godina života), Ustavni je sud uspostavio kriterije koji su bili propisani u prijašnjem zakonskom uređenju te je naložio sljedeće:

Za profesore/TZ65 (koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju) primjenjuju se kriteriji propisani posljednjom rečenicom članka 102. stavka 7. ZoZDiVO/03, koja glasi: „*Pri tome će se posebno cijeliti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.*“

Objašnjenje

Članak 102. stavak 7. ZoZDiVO-a/03 u cijelosti glasi:

„(7) Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesoru u trajnom zvanju i profesoru visoke škole u trajnom zvanju produljiti radni odnos do isteka akademske godine u kojoj navršava 70 godina. **Pri tome će se posebno cijeliti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.**“

Dakle, Ustavni sud je naložio primjenu samo posljednje rečenice u citiranom stavku, jer samo ona sadržava mjerila/kriterije koji se uzimaju u obzir pri odlučivanju o radu profesora/TZ65 u matičnim ustanovama nakon što navršše 65 godina života.

Dobna granica od 70 godina, koja se spominje u prvoj rečenici tog stavka s tim kriterijima nema nikakve veze.

Izloženi zaključak o irelevantnosti „dobne granice od 70 godina“ u predmetnom kontekstu proizlazi, ne samo iz sadržaja točke II. Izreke Odluke USRH o odgovarajućoj primjeni ranijeg propisa, nego posebice iz točke 17.1. Obrazloženja Odluke USRH kojim je preciziran način odnosno modaliteti te odgovarajuće primjene.

U spomenutoj točki II. Izreke navedeno je naime da se raniji propisi odgovarajuće primjenjuju, s time da je naznačeno da je takva odgovarajuća primjena određena u točkama 17.1. i 17.2. obrazloženja Odluke USRH.

Prema tome, način odgovarajuće primjene ranijeg propisa nije propušten na volju primjenjivača norme nego je striktno definiran ustavnosudskom odlukom. S tim u vezi, u točki 17.1. Obrazloženja Odluke USRH navedeno je da ukidanjem zakonskih članaka dolazi do uspostave prijašnjeg zakonskog uređenja kad je riječ o kriterijima koji se uzimaju u obzir pri odlučivanju o radu nakon što navršše 65 godina života. Dakle, iz toga jasno proizlazi da se raniji propis ne primjenjuje u cijelosti i dosljedno nego samo odgovarajuće kako je to određeno Odlukom USRH, a što konkretno znači da se primjenjuje samo onaj segment ranijeg normativnog uređenja koji se odnosi na kriterije odlučivanja o daljnjem radu te kategorije djelatnika.

2) Postupak (točka 17.2. obrazloženja Odluke USRH)

Kad je riječ o drugom predmetu razmatranja u postupku pred Ustavnim sudom (postupak odlučivanja o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme s kategorijom profesora/TZ65), Ustavni sud zauzeo je sljedeće stajalište:

Postupak ne smije biti postavljen tako da stvarno preraste u takav koji bi bio usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje, to jest u postupak njihova *de facto* reizbora u trajno zvanje (što je samo po sebi *contradictio in adjecto*).

U razradi tog stajališta, Ustavni sud upućuje da se „*do novog zakonskog uređenja tog postupka (ocijeni li zakonodavac da je ono potrebno)*“ na profesore/TZ65 (koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju) **odgovarajuće** primjenjuju: a) odredbe o postupku na koji upućuje prva rečenica članka 102. stavka 7. ZoZDiVO-a/03, i b) članak 21. ZID-a ZoZDiVO/07.

a) Odgovarajuća primjena prve rečenice članka 102. stavka 7. ZoZDiVO-a/03

Ustavni sud u Odluci je naložio da se na profesore/TZ65 **odgovarajuće** primjenjuju:

- a) odredbe o postupku na koji upućuje prva rečenica članka 102. stavka 7. ZoZDiVO/03, i to ovaj njezin dio: „*Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesorom u trajnom zvanju i profesorom visoke škole u trajnom zvanju produžiti radni odnos ...*“)

Objašnjenje

Prva rečenica članka 102. stavka 7. ZoZDiVO-a/03 već je citirana i glasi:

„(7) Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesorom u trajnom zvanju i profesorom visoke škole u trajnom zvanju produžiti radni odnos do isteka akademske godine u kojoj navršava 70 godina.“

Ustavni sud u odluci precizno određuje na koji se dio te rečenice odnosi njegov zahtjev. To je dio rečenice: „*Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesorom u trajnom zvanju i profesorom visoke škole u trajnom zvanju produžiti radni odnos ...*“

Ustavni sud hotimice izbacuje posljednji dio te rečenice koji glasi: „~~do isteka akademske godine u kojoj navršava 70 godina~~“ jer se tim pitanjem njegova odluka ne bavi.

Ustavni sud, dakle, jasno naznačuje o kojem je postupku riječ: o postupku koji se provodi kada na **matičnom** visokom učilištu profesora/TZ65 **postoji potreba za nastavkom njegova rada**.

b) Odgovarajuća primjena članka 21. ZID-a ZoZDiVO/07

Ustavni sud u Odluci je naložio da se na profesore/TZ65 **odgovarajuće** primjenjuje i članak 21. ZID-a ZoZDiVO/07, koji u cijelosti glasi:

Članak 21.

U članku 102. stavku 3. iza riječi: »te predavača« riječi: »i višeg predavača« brišu se.

Iza stavka 7. dodaju se stavci 8. i 9. koji glase:

»(8) Nastavnik izabran u trajno zvanje, stariji od 65 godina života, kojem je prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu, može se na određeno vrijeme zaposliti na drugom visokom učilištu, ako se na raspisani natječaj u tom visokom učilištu nije javio odgovarajući pristupnik, a najdulje do isteka akademske godine u kojoj je navršio 70. godinu života.

(9) Iznimno od stavka 6. ovoga članka, kada se na visokom učilištu koje izvodi stručne studije na raspisani natječaj nije javio odgovarajući pristupnik, visoko učilište može, s osobama izabranima u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, odnosno nastavna zvanja i radna mjesta, zasnovati radni odnos do isteka akademske godine u kojoj navršavaju 70. godinu života.«

Objašnjenje

Jasno je da Ustavni sud nije mislio na cijeli članak 21. Naime, primjena prvog stavka članka 21. po naravi stvari ne dolazi u obzir. Primjena novog stavka 9. također ne dolazi u obzir jer on uređuje iznimnu mogućnost zasnivanja radnog odnosa, a Odluka USRH odnosi se samo na situaciju sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme, dakle samo na stavak 8.

To nedvojbeno proizlazi iz prve rečenice točke 17.2. obrazloženja Odluke USRH: „17.2. **Što se tiče postupka odlučivanja o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme** s tom kategorijom profesora/TZ65 i znanstvenih savjetnika/TZ65 (koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju), ustavnopravno je relevantno to da postupak ne smije biti postavljen tako ...“

Dakle, Odluka USRH odnosi se samo na odgovarajuću primjenu novog stavka 8. u dijelu u kojem se, isto kao i u prethodnom slučaju, upućuje na to o kojem je postupku riječ.

Ovdje je riječ o postupku koji se provodi kada na **drugom**, a ne na matičnom visokom učilištu, **postoji potreba za odgovarajućim nastavnikom, ali se na raspisani natječaj u tom visokom učilištu nije javio odgovarajući pristupnik.**

Posljednji dio rečenice u stavku 8. („a najdulje do isteka akademske godine u kojoj je navršio 70. godinu života“) sa samim postupkom nema nikakve veze i izlazi izvan okvira Odluke USRH, isto kao i u prethodnom slučaju.

Naime, dobna granica nije procesno pitanje i ne ulazi u pitanja o kojima se odlučuje u postupku. Dobna granica je materijalnopravno pitanje. Kao što je prethodno rečeno, gornjom dobnom granicom za rad nastavnika na visokim učilištima Ustavni sud nikada se (dosada) nije bavio.

Završno, postupak odlučivanja o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme s kategorijom profesora/TZ65 u opisanim dvama situacijama pod a) i b), kako god bio uređen, ne smije biti postavljen tako da stvarno preraste u takav koji bi bio usporediv s postupkom njihova *de facto* reizbora u trajno zvanje. To je bit točke 17.2. Odluke USRH.

Predsjednica

Doc. dr. sc. Vlatka Vukelić